

PRIVREDNA / GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 77 * Godina X * februar/veljača 2009.

GLASNIK

ISSN 1840-0310

BiH - Crna Gora
Zajedničkim nastupom do IPA sredstava

Metalska i elektro industrija
Inoviranje Strateških pravaca razvoja

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina X
Broj 77

februar/veljača 2009.

GLASNIK uređuje

Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda,

glavni urednik,

Amela Kečo,

odgovorni urednik,

članovi:

Mira Idrizović,

Šemsa Alimanović,

Ljubo Dadić

i Meliha Velić,

sekretar Redakcije.

Adresa:

Privredna/Gospodarska

komora FBiH

- za Glasnik -

71000 Sarajevo

Branislava Đurđeva 10/IV

Kontakt osoba: Meliha Velić

Telefon: 033/214-315

E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)

033/217-782

Faks: 033/217-783

www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.

Sarajevo

Općinski sud

Sarajevo

UF/1-2219/05,

RB 1-3018

Identifikacioni broj

4200088140005

Identifikacioni broj PDV

200088140005

DTP: "Privredna štampa"

Štampa: "ARKA PRESS"

d.o.o Sarajevo,

Hamdije Čemerlića 43

Besplatan primjerak

Citiramo

Jago Lasić, predsjednik P/GKFBiH

Ovim tempom se ne može do vanjskotrgovinske ravnoteže

- Sadašnjim tempom izvozne orijentacije BiH dugoročno ne može doći do ravnoteže u vanjskotrgovinskoj bilanci. Prema rezultatima iz prošle godine izvoz iz BiH trebao bi rasti po stopi od petnaestak posto, a uvoz do dva posto godišnje kako bi 2014. godine došlo do ravnoteže izvoza i uvoza.

Trenutno stanje je katastrofalno. U odnosu na 2007. u prošloj godini uvoz se povećao za 17,2 odsto, izvoz za 13,1 odsto. Statistički gledano, u prošloj godini pokrivenost uvoza izvozom pala je za 1,5 odsto u odnosu na 2007. godinu. Krizu može samo to ublažiti kada vlade budu pravodobno donosile odgovarajuće mjere i svakodnevno zasjedale - kazao je predsjednik Lasić na nedavno održanoj press konferenciji u Mostaru.

Povoljniji krediti za izvoznike

- Smatram opravdanom inicijativu da sredstva javnih preduzeća oročena kod komercijalnih banaka budu plasirana posredstvom Razvojne banke izvozno orijentisanim preduzećima pod povoljnim uslovima.

Tih 450 miliona KM povoljno će djelovati na oporavak privrede, a novac treba plasirati što prije kako privreda ne bi zapala u nelikvidnost. Došlo do rasta kamata, kriterijumi za dodjelu kredita toliko su pooštreni da je preduzećima teško doći do novca. Za realizaciju ove ideje, iza koje stoji Asocijacija privrednika BiH, nije potrebno donošenje posebnog zakona, nego samo odluka Vlade FBiH, izjavio je predsjednik Lasić 27. januara ove godine.

Članovi Odbora Sekcije prometnika naftnih derivata u Vladi FBiH

Kako regulirati cijene?

Potpisivanjem Sporazuma o načelima energetske politike entitetskih i državnog premijera otvorene su brojne dileme o implementaciji dijela koji predviđa maksimiziranje jediničnih cijena po vrstama derivata

Riječ je o načelima koja nisu stupila na snagu. Tim povodom, početkom februara, održana je vanredna sjednica Odbora Sekcije prometnika naftnih derivata. Prema mišljenju članova Odbora, uvođenje maksimalnih cijena podrazumijeva ukidanje slobodnog formiranja cijena, kao jednog od načela savremene ekonomije. Stavovi Sekcije prometnika naftnih derivata u FBiH o ovom Sporazumu jednaki su onima iz Udruženja prometnika naftnih derivata u Republici Srpskoj.

O ovome se razgovaralo i tokom susreta članova Odbora sa Nedžadom Brankovićem, premijerom Vlade FBiH, Desnicom Radivojevićem, ministrom trgovine, i Vahidom Hećom, ministrom energije, rudarstva i industrije FBiH.

Razmijenjena su mišljenja o provedbi Sporazuma kojim je, uz ostalo, predviđeno maksimiziranje cijena po vrstama derivata, uvođenje akciza za potrebe razvoja, kao i funkcioniranje auto-cesta. Nužan je i konstruktivan dijalog o načinu provedbe dijela koji tretira kontrolu cijena naftnih derivata.

Dogovoreno je da predstavnici prometnika naftnih derivata u FBiH, koji se zalažu za istovjetne principe poslovanja u cijeloj zemlji, u daljem zajedničkom radu predlože načine provođenja odredaba Sporazuma kako bi se zaštitili interesi, prije svih, malih distributera i potrošača. Prijedlozi i sugestije Odbora o uređivanju ove oblasti u FBiH bit će uzeti u obzir prilikom izrade Zakona o nafti i naftnim derivatima u resornom ministarstvu.

Amela KEČO

In memoriam

Mensur Smajlović, ugledni privrednik i bivši predsjednik Privredne komore Bosne i Hercegovine

U subotu, 31. januara, stigla nam je tužna vijest da je preminuo Mensur Smajlović, ugledni privrednik i dugogodišnji predsjednik Komore. Ostali smo bez velikog čovjeka, humaniste, prijatelja, vizionara. Bio je čovjek od akcije i ideja. Poznao je komorski sistem i utemeljio ideju organizovanja Vanjskotrgovinske komore BiH. Svoje saradnike naučio je disciplini i radu na čemu su mu zauvijek zahvalni.

Ni u danima mirovine nikada nije zaboravljao ovu Komoru. Njegovom smrću izgubili smo velikog entuzijastu, čovjeka i prijatelja. Ova Komora ga nikada neće zaboraviti i dugo će joj nedostajati zajednički rad i druženje sa čovjekom koji je bio spreman i na rad i druženje.

Udružen nastup na domaćem i inostranim tržištima

Jedan od vidova unapređenja poslovanja jeste osnivanje bh. preduzeća „BAG grup konsalting” u Sarajevu i otvaranje poslovnice u Stuttgartu

Proširena sjednica odbora „BAG Grupacije”, održana je početkom februara, u Frankfurtu.

Razgovarano je o zajedničkoj problematici preduzeća koja izvode radove u SR Njemačkoj po osnovu detašmana, daljnjim aktivnostima Grupacije i efikasnijem načinu unapređenja rada.

Jedan od vidova unapređenja poslovanja jeste i osnivanje bh. preduzeća „BAG grup konsalting” u Sarajevu i otvaranje poslovnice u Stuttgartu. Cilj otvaranja društva sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.) je podrška i servis našim preduzećima u BiH i SR Njemačkoj. Mogućnost suvlasničkog odnosa otvorena je za sve kompanije, koje su članice „BAG Grupacije”, po principu ravnopravnog uloga. Usluge će biti dostupne za sve sadašnje i potencijalne korisnike detašmana.

U prvoj fazi organizirat će se koncept administrativno-tehničkih, pravnih i konsultantskih usluga. Vizija ovog preduzeća je zajednički nastup u izvođenju radova na domaćem i tržištima širom svijeta.

Za privrednike je to prednost, jer plaćanje pomenutih usluga kroz ovakav vid preduzeća trebao

bi cjenovno biti povoljniji, s jedne, a novac bi se akumulirao u zajedničko, bh. preduzeće, s druge strane. Trenutno se ove usluge plaćaju preduzećima iz drugih zemalja ili su taj dio posla organizirali upošljavanjem po jedne osobe u BiH i SR Njemačkoj.

Opis usluga koje bi preduzeće nudilo će uskoro biti tačno preciziran. Uglavnom će se odnositi na obradu radnih dozvola u Arbeitsamtu u Stuttgartu, praćenje i obradu svih izmjena radnih dozvola i propisa rada u SR Njemačkoj, istraživanje tržišta i boniteta njemačkih partnera, ovjere ugovora u Vanjskotrgovinskoj komori BiH (P/GFBiH), obrada BH1 i BH6 obrazaca u Zavodu za zdravstveno osiguranje FBiH, priprema dokumentacije za dobijanje viza za detaširane radnike, organizovani marketing za preduzeća...

Finansiranje rada u prvoj godini bi bilo budžetski regulisano od početnog osnivačkog kapitala. Finansirala bi se dva uposlenika (direktor u BiH i SR Njemačkoj). Ostali personal bi se finansirao od profita preduzeća.

Ovakav vid udruživanja podržava i Komora, cijeneći da je udružen i organiziran pristup neophodan kako na domaćem tako i na inozemnom tržištu.

*Dženana AVDIĆ
dj.avdic@kfbih.com*

Komisija za detašman

Verifikovan dodatni kontingent za deset kompanija

Prosjeak korištenja radnih dozvola od oktobra prošle, zaključno sa januarom ove godine, jeste 1.762 radne dozvole, što je zadovoljavajuće i uobičajen prosjeak korištenja radnih dozvola u ovom periodu

Članovi Komisije za detašman, početkom februara, održali su 28. sjednicu, kojoj su prisustvovali i Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH, te Šekib Husremović, u ime „BAG Grupacije” (Grupacija preduzeća iz FBiH, koja po osnovu detašmana izvode građevinske i ostale radove u SR Njemačkoj).

Neka preduzeća koja su se prijavila na Natječaj za dodjelu detašmana nisu dostavila tražene potvrde o izmirenim obavezama poreza, doprinosa ili takse za detašman u P/GKFBiH. Komisija je, na sjednici održanoj u drugoj polovini prošle godine, usvojila zaključak da je rok za upotpunjavanje dokumentacije tri mjeseca. Ukoliko kompanije imaju potpunu

Inoviranje Strateških pravaca razvoja

Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH je preduzela aktivnosti da, u suradnji sa Federalnim ministarstvom energije, rudarstva i industrije, aktualizira i inovira kvalitetno sačinjen i javnosti prezentiran dokument „Strateški pravci razvoja MEI”, koji je projekcija razvoja od 2003. do 2008. godine

Menadžment P/GKFBiH je odlučio animirati članove ekspertnog tima koji su učestvovali u izradi prvog dokumenta, te kooptirati i jedan broj eksperata, koji nisu bili u ranijem timu, a mogu dati kvalitetni doprinos.

Nova projekcija razvoja MEI odnosila bi se na 2009 - 2014. godinu. Angažman člana ekspertnog tima obuhvataće obavezu da:

- Analizira postojeći dokument u smislu utvrđivanja stepena ostvarenosti strateških pravaca u metalnom i elektro sektoru FBiH, te analitičku ocjenu uzroka neostvarenja pojedinih pravaca razvoja iz Strategije;
- Komentira postojeći dokument, sa osvrtom na sadašnje stanje u Sektoru MEI;
- Komentira postavljene ciljeve sa procjenom izvršenja;
- Komentira postavljenu razvojnu strukturu za protekli period;
- Da da projekciju razvoja ili procjenu za određeno područje, odnosno područje za koje je zadužen, do 2014. godine, u skadu sa realnim pokazateljima privrednih resursa, kao i njihovom očekivanom trendu u naznačenom budućem periodu;
- Da da prijedloge eventualnih izmjena u pris-

tupu projekciji, kako bi se izbjegle ili ublažile negativne tendencije u sektoru.

Izrada ovog dokumenta mora uzeti u obzir i ocjenu da će doći do recesije u narednom periodu, odnosno usporavanja privrednog rasta i u zemljama Balkana. Kada je riječ o strukturi privrede, ocjenjuje se da će negativne posljedice, zbog nedovoljne diversificiranosti izvoza, naročito osjetiti metalna industrija (u izvozu BiH najviše učestvuje metalna industrija), jer je potražnja iz svijeta manja. Procjene su da čeličane čeka najveći pad proizvodnje u posljednjih 60 godina. „Šta se može učiniti za privredni oporavak?” Odgovor treba biti sadržan i u ovom dokumentu koji će tretirati razvoj. Na bazi informacija prikupljenih od članova tima, zaduženim po oblastima, i drugih izvora, Koordinacioni tim Komore će:

- Sačiniti zbirni materijal - draft,
- Organizirati proširenu sjednicu OUMEI - raspravu o navedenom, na kojoj bi se ponudeni prijedlog eventualno proširio i sadržajno obogatio, od ukupnog članstva Udruženja, a potom uobličio u konačnu formu i prezentirao javnosti. Voditelji Projekta će, i pored planirane rasprave, redovno informirati o toku realizacije u komorskim glasilima.

Mr. Nafija ŠEHIĆ-MUŠIĆ
n.sehic@kfbih.com

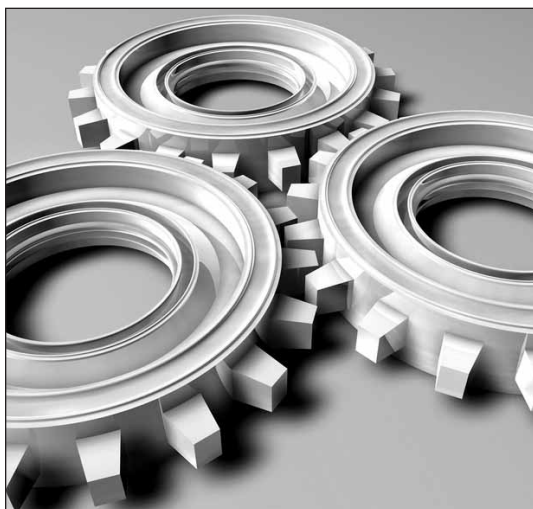
dokumentaciju i zadovoljavaju kriterije propisane Natječajem, Komisija će odobriti kontingent iz povećanog dijela, koji se očekuje od nadležnih organa SR Njemačke za ovu detašmansku godinu.

Odlukom Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH povećan je kontingent detašmana za ovu, u odnosu na prošlu godinu za 2.000. Zahtjevi preduzeća, koja su u predviđenom roku dostavila potvrde o izmirenim obavezama, na poreze i doprinose, te takse za detašman prema P/GKFBiH razmatrani su na ovoj sjednici.

Verifikovan je dodatni kontingent detašmana za deset preduzeća, koja su bila na Natječaju, jer zadovoljavaju propisane kriterije i imaju potpunu dokumentaciju.

Razmatrano je i korištenje detašmana u prva četiri mjeseca tekuće detašmanske godine. Prosjek korištenja radnih dozvola od oktobra prošle, zaključno sa januarom ove godine, je 1.762 radne dozvole, što je zadovoljavajuće i uobičajeno za korištenja radnih dozvola u ovom periodu.

Dž. A.

Nema poticaja za proizvodnju ribe

Članovi Grupacije proizvođača ribe i riblje mladi, nedavno, su raspravljali o načinu raspodjele sredstava za poticaje u poljoprivredu sa osvrtom na proizvodnju ribe i riblje mladi

Zakonom o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji ("Sl. novine FBiH", broj 28/04, član 28.), te Zakonom o poljoprivredi, Vlada FBiH donijela je Odluku o usvajanju programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava „Poticaj za poljoprivredu“ utvrđenih budžetom Federacije BiH za 2008. godinu.

Pomenutom odlukom, te na osnovu Uputstva za ostvarivanje novčanih potpora u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji ("Sl. novine FBiH", broj 22/08) predviđena su poticajna sredstva i za uzgoj ribe.

Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o usvajanju programa utroška sredstava za poticaje u poljoprivredi ("Sl. novine FBiH", broj 78/08)

ukinuta su poticajna sredstva za proizvodnju ribe mimo svih zakonskih rješenja i objašnjenja.

Programom utroška sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ utvrđenih budžetom FBiH sa kriterijima raspodjele za ovu godinu, sredstva, takođe, nisu predviđena.

Riječ je o jedinim proizvođačima animalnih proizvoda koji su dobili dozvolu za izvoz u Evropsku uniju, stoga je nerazumljiva odluka Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva o ukidanju poticaja.

Proizvođači ribe i riblje mladi traže hitno objašnjenje resornog ministra o razlozima ukidanja poticaja za ovu profitabilnu i izvozno orijentisanu proizvodnju.

Mirsada MEŠANOVIĆ
m.mesanovic@kfbih.com

Seminar u Mostaru

Registar poljoprivrednih gospodarstava

Administrativni sustav u poljoprivredi jedno je od složenijih pitanja o kojima će biti pregovaran sa EU * Neophodno je stvoriti temelj za uspostavu sustava koji će omogućiti korištenje EU fondova

Projekat upisa u registar poljoprivrednih gospodarstava i registar klijenata (RPG i RK) bio je tema seminara, održanog početkom veljače, u Komori u Mostaru. Predavači su bili iz Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH, Smiljana Kraljević, konzultant na projektu Upisa u registar, i Sanel Šehić, suradnik za ruralni razvoj.

Administrativni sustav u poljoprivredi jedno je od složenijih pitanja o kojima će biti pregovrano sa EU. Stoga je neophodno stvoriti temelj za uspostavu sustava koji će omogućiti korištenje EU fondova. Registracija i održavanje podataka usklađeni su u cijeloj državi i moraju zadovoljiti zahtjeve Europske unije. Identični podaci će biti vođeni i u entitetima i u Distriktu Brčko BiH, čime će biti osigurano kvalitetno praćenje, nadzor i izvještavanje za državnu razinu vlasti.

- Upis u Distriktu i u Republici Srpskoj počeo je u siječnju 2007. godine. Do sada je u Distriktu u Registar upisano 2.000, u RS-u 50.000 gospodarstava. U Federaciji BiH upis je počeo u

veljači prošle godine i do sada nema upisanih gospodarstava - kazao je Šehić.

Upise će obavljati uposlenici sektora za poljoprivredu u općinama. Za istinitost podataka, isključivo je odgovoran proizvođač/farmer. Upišnik o poljoprivrednom gospodarstvu popunjava i fizička i pravna osoba. Na kraju popunjenog obrasca pravna osoba će morati staviti pečat i potpis, fizička samo potpis.

Važna je i kontrola i superkontrola podataka, te vanjska revizija. Kontrolu obavlja djelatnik iz općine, superkontrolu Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, reviziju Europska komisija, kada postanemo članica EU.

Samo ona gospodarstva koja budu upisana u RPG moći će aplicirati za poticaj u poljoprivrednoj proizvodnji. To će biti propisano Naputkom o načinu ostvarenja poticaja.

Uvjet za rad na Registrima je poznavanje Zakona o poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 20/08), Zakona o poljoprivredi FBiH ("Službene novine FBiH", broj 88/07), Pravilnika o upisu u registar poljoprivrednih gospodarstava i upisu u registar klijenata ("Službene novine FBiH", 42/08), Odluke o harmoniziranim RPG i harmoniziranim RK ("Službeni glasnik BiH", broj 85/07).

Erina LASIĆ
lasicerina@yahoo.com

Grupacija šumarstva i drvne industrije

Usklađene cijene šumskih sortimenata

Broj narudžbi u pilanama manji je za gotovo 90 odsto * Prioritet su aktivnosti na izradi novog prijedloga Zakona o šumama

Nakon što su predstavnici kantonalnih šumskih preduzeća usaglasili cijene šumskih sortimenata, o ovoj temi članovi Grupacije razgovarali su na nedavno održanoj sjednici.

- S obzirom na tešku ekonomsku situaciju, koja je kao posljedica krize zadesila drvnu industriju, odlučili smo korigirati cijene i na tržištu nastupiti jedinstveno. Sadašnje cijene niže su nego ranije - kazao je Nusret Curić, predsjednik Grupacije.

Drvopreradaivači nisu zadovoljni ovim prijedlogom, pojašnjavajući da su cijene i dalje znatno više u odnosu na okruženje. Tamo su cijene niže, jer su njihove vlade finansijski pomogle šumarstvo i drvnu industriju.

Destimulisati izvoz sirovine

- Iako promijenjene, nisu nam ponudene realne cijene. Tražimo barem približne iznose onima iz okruženja. Krizu smo osjetili već u sedmom i osmom mjesecu prošle godine. Broj narudžbi u pilanama manji je za gotovo 90 odsto. Ovako teško stanje nije zabilježeno zadnjih 15-tak godina. Do sada smo mjesec unaprijed imali potpisane ugovore o kupovini. Za ovu godinu nemamo produženih ili sklopljenih novih ugovora - riječi su Muhameda Alijagića, direktora „Pogy“ pilane iz Bihaća. Formirana je radna grupa koja će definisati stavove i zaključke Grupacije, koji će biti upućeni Vladi i Parlamentu, te zatražiti prijem kod premijera Brankovića.

Prema njegovim riječima, drvopredivači žele biti konkurentni, iako im to umnogome otežavaju i brojne nelegalne pilane. Smatra da inspeksijski organi takve objekte trebaju više nadzirati i zatvarati. Obavezno je predlaganje mjera za destimulaciju izvoza sirovine koju treba provesti u cijeloj zemlji.

- Rješenje treba tražiti u pregovorima sa Vladom FBiH za sufinansiranje šumarstva i drvne industrije - riječi su Jusufa Čavkunovića, direktora JP „Šume Tuzlanskog kantona,,

Kako je istakao Midhat Ahmetović, direktor ŠPD „Bosansko-podrinjske šume“, ponuda biološko produkcionih mogućnosti je četiri do pet puta manja od potražnje.

Nadzor nad uplatom i utroškom naknade za općekorisne funkcije šuma

Razgovarano je i o prijedlogu Udruženja poslodavaca FBiH o ukidanju naknade za općekorisne funkcije šuma (OKŠ).

Ta sredstva nisu transparentna osim u Sarajevskom kantonu. Kantonalna ŠPD trebaju se angažirati i nametnuti kantonalnim institucijama radi korištenja sredstava, jer se troše nekontrolisano.

Ukidanjem ovih namjenskih sredstava dovodi se u pitanje niz aktivnosti: sanacija i unapređenje devastiranih šumskih ekosistema, pošumljavanje krša i goleti, izdvajanje sredstava za nerazvijene općine, prioritetne projekte u cilju približavanja evropskim standardima, funkcionisanje kantonalnih uprava, naučnoistraživački radovi.

Zato je stav da se privrednim društvima 0,1 odsto za OKŠ od ukupnog prihoda ne ukida nego da se pojača kontrola inspeksijskog nadzora nad uplatom i trošenjem tih sredstava. Ona pripadaju šumarstvu, koje će njihovim ukidanjem biti u nezavidnom položaju.

Razmatran je i izvještaj o radu za prošlu i plan rada za ovu godinu. Dosta se radilo na primjeni Zakona o šumama (koji je usvojen 2002. godine i do sada nije implementiran). Aktivnosti na izradi novog prijedloga Zakona o šumama bit će jedan od prioritetnih zadataka Grupacije i u ovoj godini, uz praćenje pripreme programa razvoja šumarstva, te snabdijevanja, isporuke i cijena sirovine drvopreradaivačima.

Prezentiran je i projekat Švicarske vlade za pomoć zemljama u razvoju SIPPO. Prvi korak je predstavljanje proizvođača građevinske stolarije, parketa i podnih obloga na sajmu „INTERUM“ u Kelnu, sredinom maja ove godine. To će biti zajednički štand za naše kompanije, bit će upriličeni i razgovori sa kupcima iz EU.

Šemsa ALIMANOVIĆ
Selma DŽINIĆ

Zajedničkim nastupom do IPA sredstava

Projekat „Intenziviranje privredne saradnje kroz uspostavljanje zajedničke institucionalne i prostorne infrastrukture” prezentiran u Mostaru, Podgorici i Sarajevu

Predstavnici privrednih komora Federacije BiH i Crne Gore, u saradnji sa Šaćirom Šoševićem, direktorom Regionalnog centra za strateška planiranja i investicije „Geoprojekt”, koji ima ulogu koordinatora, prezentirali su projekat „Intenziviranje privredne saradnje kroz uspostavljanje zajedničke institucionalne i prostorne infrastrukture.”

Riječ je o projektu za apliciranje za sredstva IPA programa (regionalna prekogranična saradnja u definisanoj programskoj oblasti na relaciji BiH - Crna Gora).

S obzirom na brojne opštine iz BiH (njih 35 i četiri kantona), te 17 iz Crne Gore, prezentacije su

komisije iznose 232.000 eura ili 80 odsto, dok se preostalih 58.000 eura, tj. 20 odsto odnosi na učešće aplikanata.

Vrijednosti druge faze su istovremeno i elementi aplikacije za korišćenje sredstava IPA programa. Aktivnosti bi se odvijale tokom 2009. i 2010. godine.

Područje djelovanja projekta su teritorije 50 opština i četiri kantona iz BiH, te 12 opština iz Crne Gore, u okviru definisane programske oblasti.

Aplikanti, odnosno partneri u projektu bi bili: vodeća institucija iz naše zemlje P/GKFBiH; PK Crne Gore (vodeći iz CG); opštine i kantoni iz BiH; opštine iz Crne Gore i Regionalni centar za strateška planiranja i investicije „Geoprojekt” d.o.o. Sarajevo kao stručni partner.

Ciljna grupa projekta su opštine, kantoni, preduzetnici, privredne komore, razvojne agencije, investitori i fondovi.

Podgorica

Sarajevo

Mostar

organizovane u Mostaru, Podgorici i Sarajevu, početkom ove godine.

Dvije faze

Projekat se sastoji od dvije faze. Prva obuhvata analizu stanja razvijenosti preduzetništva (institucionalne i prostorne infrastrukture) i definisanje ključnih faktora privrednog razvoja.

Vrijednost prve faze procjenjuje se na 174.000 eura. Ovaj iznos bi se u cjelini obezbijedio učešćem aplikanata (partnera). Aktivnost bi se odvijala tokom ove godine.

Druga faza obuhvata: definisanje i usaglašavanje zajedničkih elemenata strategije i koncepcije razvoja, definisanje osnovnih elemenata projekcije razvoja privrednih zona do 2013. godine, te poslovno povezivanje i promotivne aktivnosti.

Vrijednost druge faze procjenjuje se na 290.000 eura. Od toga, grant sredstva Evropske

Veliko interesovanje

Interesovanje za učešće u projektu do sada je iskazalo 17 opština iz Crne Gore, čime se sa 50 opština i četiri kantona iz BiH potvrđuje opredijeljenost ka intenziviranju prekogranične privredne saradnje dviju država, odnosno njihovih lokalnih i regionalnih zajednica za uključivanje u evropske integracije. Cilj održanih prezentacija bio je adekvatna priprema za kvalitetnu aplikaciju za sredstva IPA fondova regionalne prekogranične saradnje.

Prezentaciji u Podgorici prisustvovao je i Branimir Jukić, ambasador BiH u Crnoj Gori, u Sarajevu, Predrag Arsović, prvi zamjenik ambasadora Crne Gore u BiH, čime su podržali regionalnu prekograničnu saradnju kroz IPA fondove.

Mira IDRIZOVIĆ
m.idrizovic@kfbih.com

„VIROEXPO 2009„

Uspješan nastup bh. izlagača

Na ovogodišnjem 14. međunarodnom sajmu gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede u ime BiH kao zemlje partnera govorio je Aleksandar Dragičević, veleposlanik BiH u Republici Hrvatskoj * Nositelj svih aktivnosti bila je P/GKFBiH

Prema njegovim riječima, ove dvije zemlje najznačajniji su partneri vanjskotrgovinske razmjene. Ekonomska strategija naše zemlje jeste da se deficit ne rješava smanjenjem uvoza iz Republike Hrvatske nego povećanjem izvoza.

Sajam su organizirali Virovitičko-podravska županija, Grad Virovitica, Hrvatska gospodarska komora i Hrvatska obrtnička komora. Izlagala su 603 učesnika iz sedamnaest zemalja, uz rekordan broj posjetilaca 22.730.

Nositelj svih aktivnosti, koje proizlaze iz posebnog statusa naše zemlje na ovogodišnjem sajmu, bila je Privredna/Gospodarska komora FBiH.

O temi „Ekonomska međuzavisnost BiH i RH„, pred brojnim gospodarstvenicima i predstavnicima županijskih i općinskih dužnosnika u županijskoj Vijećnici, govorio je Jago Lasić, predsjednik P/GKFBiH. Turističke potencijale Tuzlanskog kantona prezentirao je Almazaga Čatović, predsjednik Turističke zajednice TK.

Most partnerstva i prijateljstva

Godina 2009. je šesta po redu kako privredne komore zemalja Balkana i "Media invent" iz Novog Sada biraju najbolje privrednike i kolektive, u okviru regionalne akcije "Partneri i prijatelji" i dodjeljuju priznanja.

Ove godine priznanje "Zlatni most", na prijedlog privrednih komora zemalja Balkana, u organizaciji Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, dodijeljeno je Energoinvestu d.d. Sarajevo, kao pravnom licu, te pojedincima Bekto Redži vlasniku kompanije "BEKTO PRECISA" d.o.o. Goražde, i Mirsadu Ibriću, vlasniku Radia

Aleksandar Dragičević, veleposlanik BiH u R Hrvatskoj, i Jago Lasić, predsjednik P/GKFBiH, na štandu VIROEXPO

U okviru kulturno-zabavnih događanja organizirana je reprezentativna izložba „Mostarski likovni krug„ poznatih akademskih slikara i kipara triju generacija, koji su proteklih stotinu godina živjeli i radili u Mostaru. Moglo se vidjeti 28 slika i šest skulptura. Priredbom „BiH u pjesmi i plesu„ prezentirane su narodne igre i pjesme Unsko-sanskog kantona.

Komora se predstavila i kao izlagač na zajedničkom štandu sa Privrednom komorom regije Bijeljina, Turističkom zajednicom TK i Parkom prirode „Hutovo blato„.

Izlagale su kompanije iz prehrambene industrije Zvečevo - Lasta iz Čapljine, Vita Vi iz Višića, Barpeh iz Čiluka, Vispak iz Visokog; proizvođači vina Podrumi Andrija iz Paoče i Hercegovinavino iz Mostara; iz tekstilne industrije Sarteks, Široki Brijeg; iz metalske industrije Presal Extrusion, Široki Brijeg; iz industrije papira Violeta Tomislavgrad; te iz kemijske industrije Weltplast, Posušje.

Željana BEVANDA
zeljana_bevanda@yahoo.com

M Sarajevo. Priznanja je na prigodnoj svečanosti početkom februara uručio Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH.

Dodjela ovih nagrada nije samo odavanje priznanja već i podsticaj za sve one koji mogu i žele ući u "društvo" najboljih. To najbolje oslikava poruka idejnog tvorca Projekta Vlade Markanovića, vlasnika agencije "Media invent" iz Novog Sada:

- Ako smo partneri, zašto ne bismo bili i prijatelji?

Među dosadašnjim dobitnicima iz Bosne i Hercegovine su Fabrika duhana Sarajevo, Aluminij Mostar, FEAL d.o.o. Široki Brijeg, a kao pojedinci rah. Šefik Lojo, Mijo Brajković, Jozo Bogdan, ambasador Republike Hrvatske u BiH Josip Vrbošić i drugi, a za doprinos povezivanju ljudi i tržišta i afirmaciji evropskih vrijednosti i standarda.

A. K.

Razgovarala:
Amela KEČO, dipl. pravnik
a.keco@kfbih.com

Putuješ li Bosnom i Hercegovinom, najljepšom zemljom na svijetu, u svakom njenom kutku, otkrićeš gradove i gradiće i spoznaćeš da svaki od njih ima "toplo krilo".

Ovom prilikom put nas je doveo u Tešanj - grad smješten na razmeđu srednje i sjeveroistočne Bosne.

Brojne su teme i povodi za predstavljanje ovog grada. U njemu djeluje Grupacija HIFA, kompanija koja je sjajan reprezent ne samo grada nego i šireg poslovnog ambijenta.

Kada je riječ o pojedincu i koliko on znači za timski rad onda sve ono što bismo mogli napisati o Izudin Ahmetliću, jednom od suvlasnika ove kompanije, ne bi moglo stati na nekoliko novinskih strana.

Uvažavajući njegovu radinost, stručnost, nesebičnost i kompetentnost, razgovarali smo sa njim.

Šta je danas Grupacija HIFA?

- Slična pitanja su mi postavljana i ranije. Odgovor se može naći u cijeloj BiH, zadovoljstvo mi je konstatovati, u sve više gradova.

Grupacija HIFA je sinteza promišljanja petorice braće Ahmetlić, koji su još prije 1992. godine počeli sa pripremama gradnje prve benzinske pumpe u Tešnju, i krenuli u ozbiljnu priču i rad u oblasti naftnih derivata. Ideja nije ugašena i nekoliko godina kasnije još odlučnije smo krenuli u projekat koji nas je angažovao u punom kapacitetu. Znajući kakav je odnos prema poslu moje braće, Hajrudina, Hasana, Huseina i Fahrudina, nisam sumnjao u uspjeh.

Sada možemo da se okrenemo i analiziramo stazu kojom smo se mukotrpno uspinjali.

Danas upošljava oko 160 radnika, imamo 25 diplomiranih ekonomista, pet postdiplomaca na ekonomiji, doktora ekonomskih nauka. Za gotovo 15 godina nije bilo kašnjenja ličnih dohodaka. Nije kasnilo i izmirenje obaveza prema bankama. Funkcioniramo kao društveno osviještena kompanija, pomažući pozitivne projekte bez obzira odakle dolaze. Trenutno stipendiramo dvadesetak studenata...

Našu Grupaciju treba promatrati kao spoj firmi, od kojih svaku vodi jedan od braće Ahmetlić (HIFA, HIFA-Oil, HIFA Petrol, HIFA Benz i HIFA-tank). Raspoložemo sa 14 benzinskih pumpi i savremenim voznim parkom koji broji 20 cisterni za brze transporte.

Grupacija HIFA,

Do uspjeha radom

Razvoj Grupacije je tražio i dodatno snaženje pojedinih pozicija u inostranstvu, tako da smo organizovali i firmu u Republici Sloveniji, preko koje obavljamo značajan promet derivatima nafte, koja u potpunosti radi po propisima Evropske unije. Tu priča ne staje. Zbog hirovitosti tržišta, odlučili smo da moramo ići u pravcu diversifikacije Grupacije. To je podrazumijevalo razvijanje novog dovoljno snažnog pravca kojim bi se omogućila stabilnost poslovanja ukoliko se pojave teškoće u poslovanju u osnovnom pravcu rada - nafte. Nakon opsežnih analiza, odlučili smo se na razvijanje poslova u oblasti metala. Tako je prije četiri godine nastala i nova firma EUROMETALI, koja sada raspoložuje sa dva prodajna centra u Doboj Jugu, i u Hadžićima kod Sarajeva, a osposobljena je za brodske pošiljke robe iz ove branše.

Sigurno su impozantni i finansijski pokazatelji?

- Ukupni prometi koje Grupacija HIFA radi na godišnjem nivou kreću se oko 400 miliona konvertibilnih maraka. Respektabilan je podatak da je HIFA-Oil u prošloj godini obavila promet od 165.000 tona derivata, uključujući i cestovne bitumene. Završena je i uplata poreza i ostalih obaveza u vrijednosti 108 miliona maraka.

Imate na što biti ponosni. Težak put stvaranja kompanije je iza Vas?

- Ljudi to obično ne posmatraju na taj način. Percepcija običnog građanina se svodi na to da vidi da se nešto dešava, radi, da se firme razvijaju, ne razmišljajući koliko je to obaveza.

Kontinuirano morate ulagati ogromnu energiju, u protivnom tržište vas guta. Na čelu sam firme HIFA-Oil kao jednog od vodećih uvoznika naftnih derivata u BiH, vodim firmu u Republici Sloveniji. Kao vlasnik firme EUROMETALI obavezan sam da bdijem i nad ovim projektom.

Tešanj

i disciplinom

Novac se ne može brzo zaraditi, zato se isplati pošteno raditi, tada rezultati dolaze sporije, ali imate osjećaj ispunjenosti i širine. Volim reći da "miran san nema cijenu".

Za bilo koje vizionarstvo morate imati kvalitetne kadrove, u protivnom i najbolji projekti nisu provodivi. Svo vrijeme sam nastojao da ljudi koji me u poslu okružuju moraju biti „gromade“, u svakom smislu, i izgleda da sam uspijevaio prepoznati takve.

Moj put kroz biznis je, u dobroj mjeri, atipičan. Po završetku studija 1987. godine radio sam na građevini, u proizvodnji betonskih blokova, vozio radne mašine, zidao... Iako sam prošao naporan rad, to me je osnažilo. Kada spojite kvalitetno iskustvo, dijelom vizionarstvo, te korektno saradnike koji žele dati nesebičan doprinos razvoju firme, u uspjeh ne smijete sumnjati. Kada pomislite da ste prošli sve što je najgore, i uhvatite sebe u razmišljanju da više nema potrebe za tolikim angažmanom u poslu, znajte da ćete pasti na prvom većem izazovu. Pravi privrednici imaju početnu tačku sa koje kreću, krajnja ne postoji, stalno se krećete tom teškom stazom.

Da li je "kruna" napora članstvo HIFE-Oil u Britanskom poslovnom krugu, ili...?

- Nisam opterećen promoviranjima, možda je to i greška. Moj moto je koncipiran u ozbiljnom radu. Zajednica vremenom prepoznaje vrijednosti firmi i ljudi, svaka je na svoj način ogledalo vlasnika.

Vrijeme će nas sve svrstati tamo gdje pripadamo. To se može posmatrati kao proces koji uvijek traje. Pozitivna stvar je što već i u BiH imamo rangiranja uspješnih firmi. To je dobra osnova za dalje kako u BiH tako i vani.

U ovakvim otežanim tržišnim i općenito kompliciranim privrednim uvjetima, koji bi bio Vaš "recept" uspješnog menadžera?

- Prvo, za menadžera se treba roditi, znači nešto morate naslijediti od predaka. Morate se razvi-

jati kao ličnost na poseban način kako kroz školu tako i kroz stvaranje radnih navika. Trebate biti svjesni bitne odluke koju morate donijeti: „moram se odreći brojnih stvari, da bih velikim radom sve to poslije priuštio“. Ovakve odluke donose snažni, odlučni i istrajni.

Vi ste i predsjednik Sekcije prometnika naftnim derivatima P/GKFBiH...

- Već osam godina sam član Udruženja prometnika derivatima nafte. Tokom posljednjeg izbora predsjednika, kolege su u meni vidjele najprihvatljivije rješenje, i jednoglasno me podržale. To je i značajna obaveza, jer je promet derivatima ozbiljan posao, pogotovo na tržištu koje u ovoj oblasti doživljava brze transformacije. Riječ je o zakonskim rješenjima i dolasku novih velikih firmi koje u značajnoj mjeri zaokružuju svoju poslovnu politiku.

Kakva je perspektiva naftnog sektora u FBiH i BiH?

- Sigurno je jedno, svi koji se ne budu ubrzano prilagođavali zahtjevima tržišta imat će ozbiljnih poteškoća u poslovanju. Male firme koje se baziraju na jednoj benzinskoj pumpi imaće sve manje marže, tako da će morati mijenjati asortiman proizvoda i obim usluga. Realno, mi smo prekapacitirani brojem benzinskih pumpi. Žao mi je kada vidim koliko novca ljudi znaju uložiti na neperspektivnu lokaciju. One firme koje imaju kvalitetne lokacije, i više objekata uz dobro uhodan način poslovanja, lakše će se prilagođavati.

Malo je firmi koje to imaju, zar ne?

- Da, malo je i zemalja, ali ih ima, koje su doživjele tako radikalne promjene u segmentu energetike, kao što je slučaj u BiH, gdje se od posla koji je izgledao perspektivan, brojni prometnici bore za opstanak.

Samo u jednoj godini na ovo tržište su stigli LUK-OIL, ZARUBEŽNJEFT (Bosanski Brod) i MOL. U bliskoj prošlosti, OMV, PETROL.

Nema više dilema, biće ozbiljna borba za tržište derivata kako u BiH tako i u okruženju, gdje se, takođe, odvijaju ubrzane transformacije u oblasti naftnih derivata. Koliko god se nama ovo tržište činilo nevažnim sa aspekta njegove veličine, prepoznato je kao potentno u budućnosti. Može se očekivati i povećanje potrošnje naftnih derivata po stanovniku.

U narednom izdanju Glasnika, predstavljemo kompaniju Soldo metali i Presal Extrusion, Široki Brijeg.

Proces će trajati dugo

Izdavanje privremene dozvole jedan je od načina da se privredni subjekt „uvuče” u proces dobijanja okolinske dozvole. Ovim činom se otvara prostor za inspekciju, koja će, djelujući kao katalizator, ubrzati procese nužne za njihovo dobijanje

Članovi radne grupe zadužene za realizaciju projekta „Izrada Dobrovoljnog sporazuma između Federalnog ministarstva okoliša i turizma i P/GKFBiH” o ovoj temi razgovarali su na radnom sastanku održanom početkom februara.

Projekat je izabran po javnom pozivu pomenutog ministarstva, te su na osnovu odluke o usvajanju programa utroška sredstava „Transfer za razvoj turizma i okoliša u FBiH za 2008. godinu” Komori odobrena sredstva za njegovu realizaciju.

Dobrovoljni sporazum bi trebao biti pokretač provođenja zakona i propisa vezanih za okolinsku dozvolu. Protekli period (tri godine) može se smatrati vremenom neprovođenja Zakona o okolišu, jer usvojene zakone nisu pratili podzakonski akti neophodni za njegovu implementaciju. U prezentiranom izvještaju interesorne radne grupe akcentiran je trend kretanja broja zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole. Zahtjevi malih privrednih subjekata su uglavnom izostali. Za to postoje objektivne i subjektivne slabosti, koje se moraju otklanjati. Jedna od njih je i neusaglašen sistem klasifikacije kod nas (Standardna klasifikacija djelatnosti - SKD) i u Evropi (NACE).

Naglašena je potreba razvrstavanja privrednih subjekata u tri skupine, subjekti koji ulaze u postupak sanacije, oni koje je racionalnije zatvoriti i sanirati i koji su zatvoreni, ali ih je nužno sanirati u smislu ukupne dekontaminacije, čime se otvara prostor za novo investiranje.

Nužan je i razvoj novog segmenta u Ministarstvu, koji bi se u cijelosti bavio problematikom okolinskih dozvola. Osim tranzicije u kojoj se nalazi naša država, u svijetu je prisutan i njen drugi vid, potpuno novi pristup razvoju, odnosno održivi razvoj.

Alarmantan je podatak da 95 odsto privrednih subjekata nije podnijelo zahtjev za okolinsku dozvolu.

Postavljeni rokovi nisu dovoljni, jer dozvola za sebe veže investiciju. Da bi novi objekat dobio dozvolu, u idealnim uslovima, treba 300 dana. Konstatirano je da je privatni sektor privilegovan u procesu izdavanja dozvole.

Problem okolinske dozvole je složeniji nego što se čini. Koliko su privredni subjekti uopće sposobni da prate procese vezane za okolinsku dozvolu.

Postoje problemi u komunikaciji između Ministarstva i privrednog sektora: privredni subjekt, uglav-

nom, nema kompetentnu osobu/službu koja bi radila sa nadležnim ministarstvom na dobijanju dozvole; nije dovoljna koordinacija i razmjena informacija između ministarstava na relaciji FBiH - kanton; zatvorene firme, napušteni prostori, a nužno je pokrenuti sanaciju. Ključno je pitanje:

„Kako pokrenuti privredne subjekte i obavijestiti ih da su obavezni posjedovati okolinske dozvole?»

Jedan od načina jeste da se intenzivira rad inspekcija koje treba da utvrde stanje na terenu. Dosadašnji rezultati su zapanjujući. Može se reći da je ovo proces inventarisanja i reforme privrede, koji će trajati dugo.

Proces jeste spor, ali je započeo i, prema iznesenim procjenama, trebati će 20-tak godina da se u okviru navedenih reformi uredi segment zaštite okoliša.

Izdavanje privremene dozvole jedan je od načina da se privredni subjekt „uvuče” u proces. Ovim činom se otvara prostor za djelovanje inspekcije, koja će, djelujući kao katalizator, ubrzati procese nužne za dobijanje okolinske dozvole. Ona treba da donese ekonomski preporod, zatvaranje kompanija nije cilj.

„Veliki” subjekti moraju ići korak ispred i biti primjer ostalima u rješavanju problema.

Za nova postrojenja nema ustupaka. Da bi započeli sa radom moraju ispoštovati norme EU.

Zaključeno je da postoji potreba da se Komora uključi u ovaj proces. Interes Komore je da ostvari čvrstu saradnju sa privredom i da zastupa njene interese u procesima i aktivnostima koje bude provodila Vlada, odnosno resorno ministarstvo. Ciljna skupina su firme koje su u nadležnosti FMOIT-a. To podrazumijeva određene edukacije privrednih subjekata.

Dva dokumenta će biti rezultat aktivnosti radne grupe, prijedlog teksta Dobrovoljnog sporazuma i Ugovor između P/GKFBiH i privrednog subjekta.

U radnu grupu će se involvirati pravnik, koji poznaje problematiku okolinske dozvole. Članovi, u skladu sa svojom ulogom, treba da dostave tabele sa definisanim pojedinačnim zadacima, kako bi stručni saradnici Ministarstva i Komore, na bazi dostavljenih materijala i zakonskog okvira, sačinili prijedlog teksta Sporazuma za prvu raspravu.

Enisa KADIĆ
e.kadic@kfbih.com

Poboljšanje zaštite okoliša i resursne efikasnosti

Piše: mr. Nafija
ŠEHİĆ-MUŠIĆ

Najvažnijim faktorima globalnog razvoja, uz mir i sigurnost, demokratizaciju društva i unapređenje ljudskih prava, danas se smatraju zaštita okoliša i ekonomski razvoj. Stoga je od prvorazrednog značaja za BiH da, u tranzicijskom periodu, u što većem obimu, koristi iskustva okolinske tranzicije zemalja koje su prošle tu fazu

To se istovremeno odnosi i na državne organe i privredu, kao i nevladine organizacije, koje će primjenom pozitivnih iskustava potpomoći i ubrzati proces okolinske tranzicije. Primarni ciljevi strukturiranja mjera vlade - države BiH trebaju biti:

- uspostava efikasne sprege između zakonodavnog, privrednog i samoregulacijskog pristupa;
- uspostava zakonodavnog okvira za podsticanje konkurencije na području zaštite okoline i okolinski pogodnog upravljanja resursima i sl.

Ranije analize su pokazale da su skromne ili neznatne aktivnosti kako na planu zaštite okoliša tako i u upravljanju potrošnjom resursa u industrijskom sektoru BiH. Provedena anketa je pokazala da još nema, u potrebnoj mjeri, organizovanog pristupa planiranju i praćenju uticaja potrošnje resursa na industrijsku proizvodnju, niti postoji program upravljanja resursima sa mjerama za racionalizaciju potrošnje resursa, u funkciji zaštite okoliša. Uzroci navedenog sadržani su u:

- nedostatku dovoljnog iskustva odgovornih kadrova ili dovoljno vremena koje treba posvetiti zaštiti okoliša i upravljanju potrošnjom resursa;
- nedostatku sigurnosti da će sredstva, koja će se utrošiti na upravljanje potrošnjom resursa, ostvariti finansijsku korist;
- poteškoćama u iznalaženju sredstava potrebnih za implementaciju projekata upravljanja potrošnjom resursa;
- još uvijek ne postoji strategija resursne efikasnosti na nivou entiteta, odnosno države BiH.

Stoga Komora želi popularizirati saradnju Vlade i privrede, te, već izvjesno vrijeme, protežira i predlaže aktivnost na izradi projekta koji treba da

ima za ciljeve promociju i unapređivanje okolinski prihvatljive i konkurentne industrije, uz partnerski nastup. Opravdanost ulaganja u ovakav projekt su:

1. savremeni trendovi koji vode ka toj saradnji: povećana upotreba dobrovoljnih mjera od industrije, veća fleksibilnost u implementiranju i jačanje zahtjeva za troškovno efikasnim politikama i sl.
2. Preovladava mišljenje da vlada bez saradnje sa privredom nije u mogućnosti nalaziti odgovore na složene probleme zaštite i unapređenja okoliša, odnosno trasiranja puta ka održivom razvoju.
3. Realizacija ovog projekta se smatra realizacijom projekta dvostrukog dobitka, jer uložena sredstva u zaštitu okoliša istovremeno daju i ekonomski efekat. Ovim se povećava ekonomska snaga države, čime se stvaraju uslovi za dodatna ulaganja u zaštitu okoliša. Komora će i dalje tražiti partnerstvo za realizaciju zacrtanih aktivnosti.

ZAKONI I PROPISI

Utvrđen Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o javnim preduzećima

Vlada FBiH je utvrdila Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o javnim preduzećima u FBiH.

Svrha ove izmjene je da se javnim preduzećima omogući izdvajanje sredstava za isplatu dividende, za razliku do sada važećih rješenja.

Utvrđen Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH

Vlada FBiH je utvrdila i u parlamentarnu proceduru po hitnom postupku uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH.

Dva su razloga opredijelila Vladu na predlaganje ovog zakona. Prvi je potreba da se kamata na izvršne sudske odluke po osnovu unutrašnjih obaveza Federacije BiH obračunava na način propisan Zakonom i nakon fiskalne 2008. godine. Drugi je u neophodnosti određivanja novog roka za početak emisije obveznica po osnovu ratnih potraživanja. Umjesto ranije utvrđenog 01. januara prošle, rok je pomjeren na 31. mart ove godine.

Dva pravilnika za građevinske proizvode

Vlada FBiH usvojila je informacije Federalnog ministarstva prostornog uređenja o donošenju dva pravilnika o tehničkim propisima za građevinske proizvode koji se ugrađuju u zidane i betonske konstrukcije.

Pravilnici su sačinjeni u skladu sa obavezom iz Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta u FBiH, uz obaveznu konsultaciju stručnih organizacija i uvažavanje evropskih standarda.

Zakon o cestama

Vlada FBiH je, na osnovu usaglašenih mišljenja federalnih ministarstava, kao i stavova sa sastanka koji je održalo Federalno ministarstvo prometa i komunikacija sa kantonalnim ministrima o prednacrtu, utvrdila Nacrt zakona o cestama FBiH i uputila ga u parlamentarnu proceduru.

Njime se definira da cesta, koju je nadležno tijelo proglasilo javnom, predstavlja javno dobro u općoj upotrebi u državnom vlasništvu i od interesa za FBiH. Prema njihovom društvenom, privrednom i teritorijalnom značaju, javne ceste su razvrstane u auto-ceste, magistralne, regionalne i lokalne, te prometnice u naseljima.

Propisano je, također, da Vlada FBiH može donijeti odluku o naplati naknade, odnosno cestarine za krištenje auto-cesta ili pojedinih cestovnih objekata (most, tunel, vijadukt).

Više pravilnika iz oblasti kvaliteta kontrole hrane

Vijeće ministara BiH donijelo je više pravilnika, koje je predložila Agencija za sigurnost hrane BiH radi poboljšanja kvaliteta kontrole hrane, čime se želi unaprijediti zdravlje ljudi i ova oblast približiti regulativi Evropske unije.

Vijeće ministara BiH donijelo je Pravilnik o metodama uzorkovanja i analize za službenu kontrolu količine olova, kadmija, žive, anorganskog kalaja, trimonohlorpropandiola i benzo(a)pirena u hrani, Pravilnik o metodama uzorkovanja i analize za službenu kontrolu količine dioksina i polihloriranih bifenila sličnih dioksinima u hrani, te Pravilnik o metodama uzorkovanja i analiza za službenu kontrolu količine nitrata u hrani.

Vijeće je donijelo i Pravilnik o maksimalno dozvoljenim količinama za određene kontaminante u hrani, Pravilnik o metodama za kontrolu meda i drugih pčelinjih proizvoda, Pravilnik o medu i drugim pčelinjim proizvodima, Pravilnik o metodama uzorkovanja i analiza za službenu kontrolu količine mikotoksina u hrani, Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati ovlaštene ispitne laboratorije koje provode analize hrane i postupku ovlašćivanja laboratorija i Pravilnik o soli za ljudsku prehranu.

Primjena Zakona o vrijednosnim papirima i Zakona o privrednim društvima u FBiH

Ako se dosljedno budu provodili novi Zakon o tržištu vrijednosnih papira i posljednje izmjene Zakona o privrednim društvima FBiH, krajem marta, brojna preduzeća u FBiH mogla bi se suočiti sa nestankom.

Prema ovim zakonima koji su stupili na snagu krajem prošle i početkom ove godine, predviđen je rok od 90 dana da sve firme koje ispunjavaju određene uvjete moraju promijeniti oblik organiziranja iz društva sa ograničenom odgovornošću u dionička društva.

Ukoliko to ne urade, nadležni sudovi, prema oba ova zakona, dužni su pokrenuti postupak njihovog brisanja iz sudskog registra.

Obavezu preregistracije imaju društva sa ograničenom odgovornošću koja imaju temeljni kapital od najmanje četiri miliona maraka ili 40 suvlasnika, bez obzira na visinu kapitala.

Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ

STRATEGIJA ZAPOŠLJAVANJA U FEDERACIJI BiH

Usvojena Strategija zapošljavanja u FBiH predstavlja strukturiran i strategijski pristup Vlade FBiH problemu nezaposlenosti u potpunosti usaglašen sa politikom djelovanja i ciljevima Vlade FBiH gdje povećanje zaposlenosti zauzima značajno mjesto.

Strategija utvrđuje prioritete u okviru politike zapošljavanja od 2009. do 2013. godine i definira strateške i operativne ciljeve, programe, mjere i rezultate čije se postizanje očekuje u definiranim rokovima. Fokuserana je, prije svega, na mlade nezaposlene, žene, stariju radnu snagu, dugoročno nezaposlene i neaktivne, te osobe sa posebnim potrebama i Rome.

Značajan dio ove strategije bavi se zapošljavanjem mladih s akcentom na promoviranje lakšeg prelaza iz škole na posao, uspostavu sistema pružanja informacija o tržištu rada, stručnog usmjeravanja i podrške traženju posla. Dio strategije koji se odnosi na ženski dio radno sposobnog stanovništva ima za cilj povećanje stope zaposlenosti, prioriteto neaktivnih žena. Planira se uključivanje neaktivnih žena u programe aktivnih mjera, eliminaciju diskriminacije po osnovu spola na tržištu, povezivanje obrazovanja i tržišta rada, te usklađivanje obaveza na poslu i u porodici.

Dio strategije koji se odnosi na starije radnike promovira fleksibilnost i prekvalifikaciju u skladu sa potrebama tržišta rada, čime se doprinosi povećanju zaposlenosti starijih radnika. Važan dio strategije zapošljavanja se odnosi na dugoročno nezaposlene, te na ugrožene skupine, kao što su osobe sa posebnim potrebama i Romi, s prijedlogom mjera za njihovo zapošljavanje.

Za uspjeh u provođenju ovog dokumenta neophodno je osnažiti institucionalni okvir, organizacijski osposobiti javne službe za zapošljavanje, ojačati kapacitete za planiranje i provedbu aktivnih mjera zapošljavanja, te ojačati i institucionalizirati ulogu socijalnih partnera u ovim procesima.

Socijalni sporazum za 2009. i 2010. godinu i Program mjera za ublažavanje globalne ekonomske krize i unapređenje poslovnog ambijenta

Zastupnički dom Parlamenta FBiH primio je na znanje Socijalni sporazum za 2009. i 2010. godinu i Program mjera za ublažavanje globalne ekonomske krize i unapređenje poslovnog ambijenta, uz zaključak da će Federalni parlament sve zakone i druge akte razmatrati u što kraćem roku. U dokumentima su identificirani ciljevi, mjere i konkretne aktivnosti u poslovima smanjenja javne potrošnje, rasterećenja privrede i održanja nivoa investiranja. U Socijalnom sporazumu, uz ostalo, definirano je da potpisnici podržavaju reforme u oblasti javne uprave u Federaciji BiH, te analiza izmjene rješenja u općem kolektivnom ugovoru i granskim kolektivnim ugovorima.

Za poljoprivredu 50 miliona KM

Vlada FBiH usvojila je Odluku o usvajanju Programa utroška sa kriterijima raspodjele sredstava "Poticaj za poljoprivredu" u iznosu od 50 miliona KM.

Sredstva su namijenjena za biljnu i animalnu proizvodnju, investicione i stručne projekte, ruralni razvoj, edukacije i stručne skupove, publikacije, organizovanje poljoprivrednika i stručno obrazovanje. Najviše sredstava, 51,63 odsto biće izdvojeno za animalnu i biljnu proizvodnju, za investicijska ulaganja 40,72 odsto. Svrha ovog programa jeste da se nastave započeti i otvore novi procesi u poljoprivrednom i prehrambenom sektoru.

Korisnici ovog programa su poljoprivredni proizvođači, zadružni savezi, zadruge, lokalna zajednica, udruženja i stručne institucije.

Kada je riječ o raspodjeli sredstava po kantonima, program proizvodnje će se realizovati prema utvrđenim kantonalnim kvotama, u skladu sa Zakonom o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Uskoro isplata poticaja za prošlu godinu

Povodom nezavidnog stanja u proizvodnji mlijeka koje je ovu granu poljoprivrede dovelo do stagnacije i propadanja, Nedžad Branković, federalni premijer, i Damir Ljubić, federalni ministar, krajem januara, razgovarali su sa predstavnicima proizvođača mlijeka FBiH

Istaknut je niz problema sa kojima se proizvođači suočavaju u nastojanju da održe proizvodnju koja je ugrožena zbog dugog čekanja na isplatu premija i novca za isporučeno mlijeko, prekomjernog uvoza mlijeka i mliječnih proizvoda, kao i usitnjene i nekonkurentne proizvodnje. Proizvođači su nezadovoljni visinom predviđenih poticaja u ovoj godini od 3,12 odsto i zalažu se za njihovo povećanje na šest odsto u skladu sa usvojenom Strategijom razvoja. Predlažu da se formiraju regionalni centri mljekarske proizvodnje kako bi sa manje problema plasirali svoje proizvode.

Premijer ima razumijevanje za težak položaj proizvođača mlijeka i obećao im je da će im uskoro biti isplaćena dugovanja za prošlogodišnje poticaje. Veći poticaj, šest odsto, poljoprivredi će biti moguće osigurati kada se zakonska regulativa uskladi sa Strategijom.

- Ovo će biti teška godina za sve, zajedno se moramo izboriti da poljoprivredu spasimo od propadanja i stagnacije. Već naredne godine planiramo učiniti više na njenom razvoju stimulativnijim budžetskim izdvajanjima za poticaje - pojasnio je premijer Branković.

Prosječne isplaćene bruto i neto plaće u prošloj godini

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, prosječna bruto plaća po zaposlenom, za četvrti kvartal prošle godine, u pravnim osobama u BiH iznosila je 1.163 KM. U istom periodu prethodne godine bila je 994 KM, što ukazuje na to da je prosječna bruto plaća veća za 16,9 odsto u četvrtom kvartalu 2008. u odnosu na isti kvartal 2007. godine.

Najveći rast prosječne bruto plaće u četvrtom kvartalu 2008. u odnosu na isti period prethodne godine imao je sektor zdravstvene zaštite i socijalne skrbi sa 32,6 indeksnih poena, slijede sektor ribarstva sa 32,5 indeksnih poena i obrazovanja sa 26,3 indeksnih poena.

Prosječna neto plaća za četvrti kvartal 2008. godine u pravnim osobama iznosila je 785 KM, dok je u istom periodu 2007. bila 671 KM, što ukazuje na to da je u navedenom periodu prosječna neto plaća veća za 16,9 odsto.

Najveći rast prosječne neto plaće u četvrtom kvartalu 2008. u odnosu na isti period prethodne godine imao je sektor zdravstvene zaštite i socijalne skrbi sa 32,4 indeksna poena, slijede sektori ribarstva sa 31,7 indeksnih poena i sektor obrazovanja sa 25,9 indeksnih poena.

Najveći izvoz u sektoru proizvodnje baznih metala

U januaru ove godine BiH je ostvarila ukupan robni promet sa inostranstvom u vrijednosti 1.202 miliona KM, od čega se na izvoz odnosi 385,7 miliona KM ili 32,1 odsto, na uvoz 816,3 miliona KM ili 67,9 odsto, podaci su Agencije za statistiku BiH.

Najveće ostvareno učešće u izvozu ostvarila je prerađivačka industrija, u vrijednosti 342 miliona KM, što je 88,7 odsto ukupnog izvoza. Sa ukupnom vrijednošću 54,1 milion KM, odnosno 14 odsto od ukupnog izvoza, najveće učešće zabilježeno je u proizvodnji baznih metala.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa u posmatranom mjesecu, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 47,3 odsto.

U robnom prometu sa inostranstvom ostvaren je trgovinski deficit vrijedan 430,6 miliona KM.

Godišnja inflacija u januaru 2,3 odsto

Cijene u januaru ove u odnosu na isti mjesec prošle godine, u prosjeku, su više za 2,3 odsto, dok je dvanaestomjesečni rast cijena, prosječno, 7,1 odsto, podaci su Agencije za statistiku BiH.

Lista proizvoda i usluga kod kojih je na godišnjem nivou došlo do povećanja cijena drugačija je od one na mjesečnom nivou. Najviše su rasle cijene u odjeljcima restorani i hoteli (7,4 odsto), stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti (6,2 odsto), rekreacija i kultura (4,9 odsto), hrana i bezalkoholna pića (4,7 odsto)...

Finansije

Najuspješnije Eurohaus i AW Broker

Sarajevska berza/burza vrijednosnih papira dodijelila je zlatnu plaketu za ukupno ostvareni promet u prošloj godini brokerskoj kući Eurohaus Sarajevo, dok su srebrenu i bronzanu plaketu dobile AW Broker i Hypo Alpe-Adria-Vrijednosnice Sarajevo.

U kategoriji "ostvareni promet u trgovanju dionicama u 2008. godini" zlatnu plaketu dobila je brokerska kuća AW Broker Sarajevo, srebrenu i bronzanu Hypo Alpe-Adria-Vrijednosnice i Raiffeisen Brokers.

Najuspješnija brokerska kuća po broju transakcija je Eurohaus Sarajevo, slijede VGT Broker i Raiffeisen Brokers.

Indeksi industrijskih proizvoda

Ukupan indeks cijena industrijskih proizvoda u januaru ove godine u FBiH viši je za 0,2 odsto u odnosu na prethodni mjesec, podaci su Federalnog zavoda za statistiku. Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, indeks cijena energije viši je za 0,4 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,2 odsto, a intermedijalnih proizvoda, osim energije i trajnih proizvoda za široku potrošnju, za 0,1 odsto. Pad indeksa cijena je registriran kod kapitalnih proizvoda za 0,4 odsto. Posmatrano po odjeljcima, rast indeksa cijena je registriran kod vađenja ugljena i treseta za 1,4 odsto, prerade drveta i proizvodnje proizvoda od drveta, osim namještaja, te proizvodnje metala za 0,8 odsto, proizvodnje hrane i pića za 0,3 odsto i proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda, proizvodnje motornih vozila, prikolica i poluprikolica i proizvodnje namještaja za 0,1 odsto. Pad indeksa cijena je registriran kod proizvodnje električnih mašina i aparata za 5,8 odsto, proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva za 1,1 odsto, proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira za 0,7 odsto, proizvodnje mašina i uređaja za 0,6 odsto i proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 0,3 odsto. Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u januaru ove, viši je za 1,6 odsto u odnosu na prosječan indeks lani dok je u odnosu na januar prošle godine viši za 3,2 odsto.

Povećana proizvodnja šumskih sortimenata

Proizvodnja šumskih sortimenata u FBiH u 2008. godini, u odnosu na 2007., veća je za 57.000 kubnih metara ili 2,9 posto. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, proizvodnja sortimenata od četinara veća je za 19.000 kubnih metara (2,1 posto), dok je sortimenata od liščara veća za 38.000 kubnih metara (3,5 posto).

Federalni zavod za zapošljavanje

Raste stopa nezaposlenosti

U decembru prošle godine, sa evidencije službi za zapošljavanje u Federaciji BiH brisano je 7.861 osoba, od kojih je zaposleno 3.175. Tokom istog mjeseca službama za zapošljavanje prijavile su se 10.732 nove osobe koje traže zaposlenje, što je za 99 ili 0,93 odsto više u odnosu na novembar 2008. godine, saopćeno je iz Federalnog zavoda za zapošljavanje.

U prošloj godini sa evidencije službi za zapošljavanje brisano je 127.149 osoba, od kojih je zaposleno 60.224. U istom periodu na evidenciju su prijavljene 98.222 osobe. U decembru su poslodavci preko službi za zapošljavanje iskazali potrebu da zaposle 1.135 osoba, što je, u odnosu na prethodni mjesec, smanjenje za 383 osobe, odnosno za 25,23 odsto.

Prodaja šumskih sortimenata lani u odnosu na 2007. godinu veća je za 40.000 kubnih metara ili dva posto.

Prodaja sortimenata od četinara veća je za 10.000 kubnih metara (1,1 posto), dok je sortimenata od liščara veća za 30.000 kubnih metara (2,8 posto).

U porastu proizvodnja kukuruza i krompira

Lani ostvarena proizvodnja kukuruza-zrna od 231.833 tone u FBiH veća je za 27,7 odsto u odnosu na 2007. godinu.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, proizvodnja krompira iznosi 300.375 tona i veća je za 42,4 odsto u poređenju s proizvodnjom u 2007. godini. Proizvodnja graha-zrna veća je za 9,7 odsto.

Kada je riječ o proizvodnji industrijskog bilja, kod soje je zabilježeno povećanje proizvodnje za 2,2 odsto, dok je proizvodnja duhana manja za 4,6 odsto.

Kod proizvodnje stočnog krmnog bilja, proizvodnja djeteline lani u odnosu na 2007. veća je za 12,7 odsto, proizvodnja lucerke za 7,1, kukuruza- zelene mase za 15 i travno-djetelinskih smjesa za 12,1 odsto.

Kod voća, ostvarena proizvodnja jabuka veća je za 7,7 odsto dok je proizvodnja šljive manja za 22,6 odsto. Ukupna proizvodnja grožđa veća je za 16,7 odsto.

Službe za zapošljavanje su u prethodnoj godini posredovale u zapošljavanju 60.224 osobe.

Krajem decembra 2008. godine na evidencijama službi za zapošljavanje u FBiH registrovane su 338.643 nezaposlene osobe, što, u odnosu na novembar 2008. godine, predstavlja povećanje za 2.871 ili 0,86 odsto. Od ukupnog broja nezaposlenih, na evidencijama službi za zapošljavanje registrovano je 175.451, odnosno 51,81 odsto žena. Riječ je o 207.901 stručnoj osobi i 130.742 nestručne osobe.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, dobivenim od poslodavaca, u decembru 2008. godine u Federaciji BiH bilo je zaposleno 434.005 osoba, što u odnosu na prethodni mjesec predstavlja porast za 41 osobu, odnosno 0,01 odsto. U privredi je bilo zaposleno 278.004 ili 64,06 odsto, a u neprivredi 156.001 ili 35,94 odsto.

Broj zaposlenih u decembru 2008. u odnosu na prosjek 2007. godine veći je za 20.329 ili 4,91 odsto.

Poboljšanje evropske perspektive - stanje u 2009. godini

Evropska komisija ažurira svoje inicijative za pružanje podrške političkom i ekonomskom razvoju zemalja zapadnog Balkana, što će ubrzati njihov napredak ka članstvu u Evropskoj uniji. Riječ je o napretku u procesu liberalizacije viznog režima, više stipendija i većim mogućnostima za naučnoistraživački rad

Pregled regionalnih EU aktivnosti u zemljama zapadnog Balkana za prošlu i ovu godinu, koji je objavila Evropska komisija, bilježi preko 90 konkretnih aktivnosti i inicijativa u brojnim sektorima, koje je Evropska unija već podržala i koji su planirani za ovu godinu.

Neke od aktivnosti koje su pomenute su važni koraci ka uspostavi bezviznog režima za zemlje EU, povećanje broja stipendija za studiranje u zemljama EU, više podrške civilnom društvu, dalja regionalna saradnja i integracija u područjima kao što su transport, pripremljenost za prirodne nesreće, podrška u rješavanju posljedica međunarodne finansijske krize i bolja koordinacija velike finansijske podrške koju pružaju Evropska unija i drugi međunarodni donatori.

- Pozdravljam napredak kojeg su zemlje zapadnog Balkana postigle tokom prethodne godine. Ponosan sam što je Evropska unija tom uspjehu doprinijela konkretnim sredstvima. Znam koliko slobodno kretanje ili mogućnost za studiranje u inostranstvu znači ljudima u svakodnevnom životu. Radujem se daljem napretku, pošto će ova godina biti važna za integraciju zemalja zapadnog Balkana u Evropsku uniju - izjavio je Olli Rehn, evropski komesar za proširenje.

U prošloj godini započeo je dijalog o liberalizaciji viznog režima sa svim zemljama zapadnog Balkana. Za svaku zemlju pripremljene su detaljne smjernice sa uslovima. Evropska komisija će procijeniti napredak koji svaka zemlja postigne i može predložiti ukidanje viznog režima tokom 2009. godine za svaku zemlju pojedinačno, ukoliko se ispune svi uslovi. Za cjelokupni proces bit će obezbijedena finansijska i savjetodavna podrška.

Odluka da se uveća broj stipendija za studente iz zemalja zapadnog Balkana će početi sa primjenom za akademsku 2009/2010. godinu. Go-

dišnji iznos od 20 miliona eura će omogućiti stipendije za dodatnih nekoliko stotina studenata koji će moći studirati u zemljama Evropske unije.

Prioritet je razvoj civilnog društva i dijalog

Više EU programa i agencija otvara se za zemlje zapadnog Balkana. Omogućavaju kontakte i saradnju između naučnih i obrazovnih institucija. Sve zemlje regije sada učestvuju u Sedmom okvirnom programu za naučnoistraživački rad.

Razvoj civilnog društva i dijalog su glavni prioriteti, koji imaju ključnu ulogu u demokratskom javnom životu i na taj način doprinose jačanju demokracije i pomirenja. Pod novim Instrumentom za civilno društvo, finansiranje će se gotovo utrostručiti.

U oblasti regionalne saradnje ima puno razvoja. Novoosnovano Vijeće za regionalnu saradnju je postalo u potpunosti operativno. Zona slobodne trgovine, osnovana Centralnoevropskim ugovorom o slobodnoj trgovini (CEFTA), ima operativan Sekretarijat od septembra 2008. godine, koji će davati podršku provođenju sporazuma. Ove godine, Regionalna škola javne uprave (ReSPA) će se razviti u punopravnu školu sa sjedištem u Danilovgradu (Crna Gora).

Kako bi se izrazila EU solidarnost sa zemljama regije u globalnoj ekonomskoj krizi, Evropska komisija je predložila da proširi Plan za ekonomski oporavak zapadnog Balkana. Najmanje 120 miliona eura IPA sredstava će biti alocirano za podršku ekonomske i socijalne konsolidacije regije.

Ciljevi razvojne politike

Poticati održivi razvoj koji pomaže iskorjenjivanju siromaštva u zemljama u razvoju i integrisanju tih zemalja u globalnu ekonomiju, cilj je razvojne politike EU. Uz ekonomske i socijalne, važan je i politički cilj jačanja demokracije i vladavine prava, te promoviranja poštovanja ljudskih prava i te-

meljnih sloboda u tim zemljama. Razvojna politika EU provodi se u koordinaciji sa postojećim aktivnostima država članica i drugih globalnih donatora i međunarodnih organizacija. Pritom se nastoji osigurati konzistentnost politike razvojne saradnje i drugih politika EU koje utiču na zemlje u razvoju, uključujući zajedničku poljoprivrednu i zajedničku trgovinsku politiku. EU je trenutno najvažniji partner zemalja u razvoju u pogledu pomoći, trgovine i direktnih ulaganja, jer Unija skupa s državama članicama pruža 55 odsto ukupne službeno registrovane međunarodne razvojne pomoći.

Pravna osnova i instrumenti provedbe

Iako počeci razvojne politike Zajednice sežu u vrijeme potpisivanja Rimskih ugovora, tek je stupanjem na snagu Ugovora iz Maastrichta 1993. godine uspostavljena pravna osnova za daljnju razvojnu saradnju EU.

Politika razvojne saradnje EU provodi se preko brojnih pravnih i finansijskih instrumenata koji odražavaju heterogenost odnosa Unije sa zemljama u razvoju. Pravni instrumenti mogu biti unilateralni ili zasnovani na konvencijama, odnosno međunarodnim ugovorima.

Unilateralni mehanizmi počivaju na članu 133. Ugovora o EZ-u, koji se tiče zajedničke trgovinske politike i zasnivaju se na Generaliziranom preferencijalnom sistemu (GSP), proizvodima iz zemalja u razvoju olakšava pristup zajedničkom tržištu EU. Potom na članu 308., koji omogućava razvoj finansijske i tehničke pomoći azijskim i latinskoameričkim zemljama, kao i tematske akcije pomoći u hrani, finansijskoj pomoći, borbi protiv AIDS-a...

Konvencije, odnosno međunarodni sporazumi s trećim zemljama sklapaju se uglavnom na osnovu člana 310. Ugovora o EZ-u. Ti sporazumi mogu biti multilateralni, kad Zajednicu povezuju s brojnim partnerskim zemljama, i bilateralni, kad se tiču odnosa između Zajednice i pojedinih zemalja (svaka od zemalja Magreba).

Izdvajanja iz budžeta EU za potrebe razvojne pomoći provode se u skladu sa geografskim i tematskim/sektorskim pristupom. Geografski pristup usmjeren je na Mediteran, Aziju i Južnu Ameriku, te Južnu Afriku. Pomoć tim područjima pruža se uglavnom u obliku donacija za finansijsku, tehničku i gospodarsku saradnju. Sektorski pristup koristi specifične budžetske pozicije za zemlje korisnice diljem svijeta, pri čemu su najvažniji aspekti pomoć u hrani, humanitarna pomoć i saradnja sa nevladinim organizacijama. Osim iz budžetskih sredstava, razvojna saradnja finansira se iz dva dodatna instrumenta: Evropskog razvojnog fonda koji iz doprinosa zemalja članica finansira provođenje svake pojedine konvencije na petogodišnjoj osnovi, te Evropske investicijske banke koja daje zajmove u kontekstu svojih vanjskih aktivnosti.

Koordinacija aktivnosti država članica u razvojnoj politici uveliko se oslanja na rad Opće uprave Evropske komisije za razvoj, zadužene za formuliranje razvojne politike EU na globalnom i sektorskom nivou i programiranje korištenja finansijske pomoći iz budžeta Komisije za provođenje te politike. Važnu ulogu ima i Odbor Evropskog parlamenta za razvoj, kao i Zajednički ACP-EU parlamentarni odbor.

Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ

Praktični vodič kroz upravljanje ljudskim potencijalima

U sklopu projekta „Razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima“ izrađen je priručnik „Praktični vodič kroz upravljanje ljudskim potencijalima“ sa ciljem približavanja EU standarda u ovoj oblasti.

Priručnik je realizovalo Udruženje za socijalna istraživanja proMENTE, u saradnji sa P/GKFBiH i PK Republike Srpske.

Napisan je sa namjerom da se na što jednostavniji način ponude savremena i stručna pozitivna iskustva u upravljanju ljudskim potencijalima, sa akcentom na mala i srednja preduzeća.

Imati uspješnu organizaciju sa visokim profitom i stepenom motiviranosti radnika želja je svakog vlasnika preduzeća, odnosno osobe koja se nalazi na rukovodnoj poziciji. Jedino sistematskim pristupom upravljanju ljudskim resursima može se osigurati povezivanje ciljeva vlasnika sa interesima i mogućnostima zaposlenika.

Besplatan primjerak Priručnika može se dobiti u Komori, Branislava Đurđeva 10, IV sprat.

M. I.

Međunarodni sajam metala - International Metal Fair

6. ZEPS Intermetal

Zenica 26 - 29.05.2009.

WWW.ZEPS.COM

PRIJAVE U TOKU